

Ocena aktywności inwestycyjnej w przedsiębiorstwach rozpoczynających działalność gospodarczą w Polsce w latach 2004–2014

Danuta Zawadzka, Agnieszka Kurdyś-Kujawska,
Agnieszka Sompolska-Rzechuła*

Streszczenie: *Cel* – Identyfikacja i ocena aktywności inwestycyjnej nowo powstałych przedsiębiorstw w Polsce.

Metodologia badania – Analizie poddano odsetek nowo powstałych przedsiębiorstw prowadzących działalność inwestycyjną według wybranych kryteriów tj. forma prowadzonej działalności (osoby fizyczne, osoby prawne), poziomu zatrudnienia (przedsiębiorstwa zatrudniające pracowników najemnych, przedsiębiorstwa bez pracowników najemnych tzn. takie, w których pracowali tylko właściciele i wspomagający ich członkowie rodzin) oraz rodzaj prowadzonej działalności (przemysł, budownictwo, handel, hotele i restauracje, transport, pośrednictwo finansowe, obsługa nieruchomości i firm, edukacja, ochrona zdrowia, pozostała działalność usługowa). Analizę intensywności zmian w czasie zjawisk dokonano za pomocą wskaźników dynamiki.

Wynik – Od momentu wejścia Polski do UE wzrasta aktywność inwestycyjna nowo powstałych przedsiębiorstw. Większą skłonnością do inwestowania odznaczały się podmioty prowadzone przez osoby prawne niż osoby fizyczne. Od 2009 roku systematycznie z roku na rok zmniejszała się aktywność inwestycyjna w przedsiębiorstwach, w których pracował tylko właściciel i jego rodzina. Poziom aktywności inwestycyjnej był zróżnicowany w zależności od branży w jakiej działały nowo powstałe przedsiębiorstwa.

Oryginalność/wartość – Wysoki udział przedsiębiorstw aktywnych inwestycyjnie występuje w jednostkach zajmujących się obsługą nieruchomości, zaś niski w przedsiębiorstwach związanych z handlem. Kierunek zmian aktywności inwestycyjnej w poszczególnych branżach był zróżnicowany. W badanym okresie zwiększył się odsetek nowo powstałych przedsiębiorstw prowadzących działalność inwestycyjną w budownictwie, przemyśle, edukacji oraz nieznacznie w obsłudze nieruchomości i handlu, zmniejszył się natomiast w hotelarstwie, pozostałej działalności, transporcie, pośrednictwie finansowym oraz ochronie zdrowia. Najwięcej z roku na rok aktywnych inwestycyjnie przedsiębiorstw rozpoczynających działalność gospodarczą przybywało w branży budowlanej, zaś w największym stopniu aktywność inwestycyjną ograniczały nowo powstałe przedsiębiorstwa z pozostałą działalnością usługową.

Słowa kluczowe: inwestycje, aktywność inwestycyjna, nowo powstałe przedsiębiorstwa

* dr hab. Danuta Zawadzka prof. PK, Politechnika Koszalińska, Wydział Nauk Ekonomicznych, Katedra Finansów, e-mail: danuta.zawadzka@tu.koszalin.pl; dr Agnieszka Kurdyś-Kujawska, Politechnika Koszalińska, Wydział Nauk Ekonomicznych, Katedra Finansów, e-mail: agnieszka.kurdyś-kujawska@tu.koszalin.pl; dr Agnieszka Sompolska-Rzechuła, Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie, Wydział Ekonomiczny, Katedra Zastosowań Matematyki w Ekonomii, e-mail: asompolska@zut.edu.pl.

Wprowadzenie

Rozpoczęcie działalności przedsiębiorstwa wymaga od właścicieli podejmowania wielu decyzji, w tym dotyczących zasobów ludzkich i rzeczowych, strategii rozwoju, zakresu koniecznych inwestycji oraz źródeł ich finansowania. Od powodzenia fazy wprowadzania efektów działalności operacyjnej na rynek, zależy możliwość dalszej ekspansji. Sukces tego etapu rozwoju przedsiębiorstwa zdeterminowany jest aktywnością inwestycyjną nowo powstałego podmiotu w kontekście budowania przewagi konkurencyjnej na rynku. Jest przejawem dążenia do zwiększenia efektywności działalności. W ujęciu monetarnym inwestowanie oznacza bowiem wydatkowanie środków finansowych w celu osiągnięcia dochodów w przyszłości (Jajuga, Słoński 1998, s. 85; Jajuga 2007, s. 13; Ryżewska 1997, s. 222; Dziworska 1993, s. 9; Adair, Berry, McGreal 1994, s. 32; Dębski 1996, s. 109; Wrzosek 1994, s. 9–10; Michalak 2007, s. 15; Rogowski 2006, s. 14). W ujęciu rzeczowym inwestowanie oznacza zakup majątku rzeczowego (środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych) służących do wytwarzania określonych dóbr i usług (Owsiak 2002, s. 106). Aktywność inwestycyjna determinowana jest wieloma czynnikami, spośród których wyróżnia się trzy główne grupy: uwarunkowania zewnętrzne (koniunktura gospodarcza, regulacje systemowe, wysokość stóp procentowych, dostępność usług bankowych, polityka kredytowa banków, finansowe i pozafinansowe formy wsparcia), uwarunkowania lokalne i regionalne (dostawcy, odbiorcy) oraz uwarunkowania wewnętrzne – wynikające ze specyfiki przedsiębiorstwa (Filip 2010, s. 130). Sukces nowo powstającego przedsiębiorstwa zależy zatem w dużym stopniu od spełnienia szeregu warunków, między innymi od pozyskania kapitału na sfinansowanie procesu założenia podmiotu oraz rozwoju inwestycji rzeczowych przedsiębiorstwa. Dokonując zakupu środków produkcji tworzy się bowiem potencjał produkcyjny jednostki, który ma stanowić podstawę tworzenia przewagi konkurencyjnej na rynku. Faza rozwojowa przedsiębiorstwa obarczona jest wysokim ryzykiem niepowodzenia finansowego (utrata całego lub części zainwestowanego kapitału) oraz ryzykiem nieosiągnięcia dochodu w oczekiwanej wysokości bądź czasie (Głodek 2005, s. 48), dlatego określa się ją najtrudniejszym okresem w życiu przedsiębiorstwa (Rydarowska-Kurzbauer 2013, s. 67).

Inspiracją do podjęcia badań było dążenie do określenia skłonności nowo powstałych przedsiębiorstw w Polsce do podejmowania przedsięwzięć inwestycyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem branży jako czynnika determinującego warunki działalności operacyjnej. Przyjęto zakres czasowy od momentu wejścia Polski do Unii Europejskiej do 2014 roku, bowiem założono, iż pojawienie się możliwości uzyskania finansowego wsparcia fazy startowej przedsiębiorstwa ze środków UE ma znaczenie dla aktywności inwestycyjnej nowo powstających przedsiębiorstw w Polsce.

1. Materiał i metoda badawcza

Celem badań jest identyfikacja i ocena aktywności inwestycyjnej nowo powstałych przedsiębiorstw w Polsce. Materiał statystyczny wykorzystany w opracowaniu pochodził z publikacji GUS *Warunki powstania i działania oraz perspektywy rozwojowe polskich przedsiębiorstw z lat 2003–2014*. Analizie poddano odsetek nowo powstałych przedsiębiorstw prowadzących działalność inwestycyjną według wybranych kryteriów tj. forma prowadzonej działalności (osoby fizyczne, osoby prawne), poziomu zatrudnienia (przedsiębiorstwa zatrudniające pracowników najemnych, przedsiębiorstwa bez pracowników najemnych tzn. takie, w których pracowali tylko właściciele i wspomagający ich członkowie rodzin) oraz rodzaj prowadzonej działalności (przemysł, budownictwo, handel, hotele i restauracje, transport, pośrednictwo finansowe, obsługa nieruchomości i firm, edukacja, ochrona zdrowia, pozostała działalność usługowa). Analizę intensywności zmian w czasie zjawisk dokonano za pomocą indeksów (wskaźników dynamiki) (Sobczyk 2004, s. 309–343):

- jednopodstawowych, które informują o zmianach jakie nastąpiły w wielkości badanego zjawiska w stosunku do okresu przyjętego za podstawę:

$$i_{t/0} = \frac{y_t}{y_0} \times 100\%,$$

- łańcuchowych, które informują o zmianach jakie nastąpiły w wielkości badanego zjawiska w stosunku do okresu bezpośrednio poprzedzającego okres badany:

$$i_{t/t-1} = \frac{y_t}{y_{t-1}} \times 100\%,$$

gdzie:

y_t – wielkość zjawiska w okresie badanym,

y_{t-1} – wielkość zjawiska w okresie bezpośrednio poprzedzającym okres badany,

y_0 – wielkość zjawiska w okresie przyjętym za podstawę.

Do oceny zmian zjawiska w całym badanym okresie wykorzystano średnią geometryczną, obliczoną na podstawie informacji podanych w postaci wielkości absolutnych:

$$\bar{y}_g = \sqrt[n]{y_1 \cdot y_2 \cdot \dots \cdot y_n},$$

gdzie:

\bar{y}_g – średnia geometryczna,

y_1, y_2, \dots, y_n – realizacje zjawiska w czasie t .

Średnie tempo zmian zjawisk wyznaczono na podstawie: $(\bar{y}_g - 1) \times 100\%$.

Do określenia kierunku rozwoju zjawisk wykorzystano funkcję trendu, której postać ogólną można zapisać (Zaród 2015, s. 91–92):

$$y_t = f(t) + \varepsilon_t,$$

gdzie:

- $f(t)$ – funkcja trendu (liniowa lub krzywoliniowa),
- t – zmienna czasowa ($t = 1, 2, \dots, n$),
- ε_t – składnik losowy.

Do oceny stopnia dopasowania funkcji trendu do danych rzeczywistych wykorzystano współczynnik determinacji R^2 , określony jako (Zeliaś 2002, s. 174–183):

$$R^2 = 1 - \varphi^2,$$

gdzie:

φ^2 – współczynnik zbieżności:

$$\varphi^2 = \frac{\sum_{i=1}^n (y_t - \hat{y}_t)^2}{\sum_{i=1}^n (y_t - \bar{y})^2},$$

gdzie:

- y_t – realizacje zjawiska w czasie,
- \hat{y}_t – teoretyczne wartości trendu w okresie t wynikające z danej funkcji trendu,
- \bar{y} – średnia wartość zjawiska.

Wartości współczynnika determinacji R^2 należą do przedziału $<0; 1>$. Im wartość współczynnika determinacji bliższa jedności, tym dopasowanie funkcji do danych rzeczywistych jest lepsze.

2. Wyniki i dyskusja

W analizowanym okresie co trzecie przedsiębiorstwo rozpoczynające działalność gospodarczą w Polsce angażowało się w realizację projektów inwestycyjnych. Wśród nich przeważały jednostki prowadzone przez osoby prawne oraz przedsiębiorstwa zatrudniające pracowników najemnych. Jak wynika z danych przedstawionych w tabeli 1 odsetek przedsiębiorstw prowadzących działalność inwestycyjną od 2005 roku zwiększał się. Niewątpliwie wpływ na to miała integracja z UE i wspieranie środkami unijnymi przedsięwzięć inwestycyjnych. Tendencja wzrostowa utrzymywała się do 2012 roku po którym nastąpiło osłabienie aktywności inwestycyjnej wśród nowo powstałych przedsiębiorstwach. Może to być konsekwencją kryzysu rosyjsko-ukraińskiego i związanego z nim embarga oraz spowolnienia wzrostu gospodarczego w strefie euro.

Odsetek przedsiębiorstw rozpoczynających działalność gospodarczą, które realizowały projekty inwestycyjne wzrastała średniorocznie o 0,40% (tab. 2). Największy spadek przedsiębiorstw prowadzących działalność inwestycyjną w stosunku do roku poprzedniego odnotowano w 2008 roku (o 12,32 p.p.), co mogło być konsekwencją kryzysu finansowego,

Tabela 1

Odsetek nowo powstałych przedsiębiorstw prowadzących działalność inwestycyjną w Polsce w latach 2004–2014 (%)

Wyszczególnienie	Lata										
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Przedsiębiorstwa inwestujące ogółem	27,1	28,8	32,3	34,6	32,8	31,6	31,6	33,4	31,1	26,9	28,2
Osoby fizyczne	25,8	26,9	30,7	33,9	33,0	31,0	31,1	33,0	30,5	26,4	27,0
Osoby prawne	48,8	51,2	56,3	43,8	29,6	41,1	40,1	38,4	38,6	31,6	36,5
Przedsiębiorstwa bez pracowników najemnych	20,4	23,7	25,7	28,7	29,5	29,7	28,6	30,3	28,9	24,6	25,8
Przedsiębiorstwa zatrudniające pracowników najemnych	42,3	39,5	45,5	48,0	42,4	37,8	41,2	46,7	39,9	35,2	37,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Warunki powstania i działania...*

Tabela 2

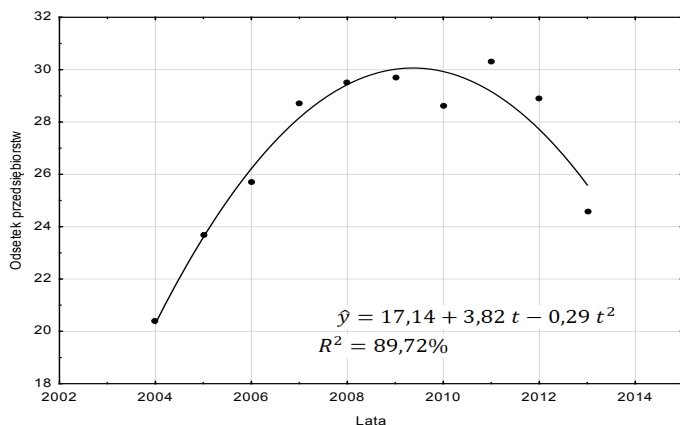
Dynamika nowo powstałych przedsiębiorstw prowadzących działalność inwestycyjną w Polsce w latach 2004–2014

Wyszczególnienie	Lata										
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Inwestujące ogółem											
$i_{t/0}$	100	106,27	119,19	127,68	121,03	116,61	116,61	123,25	114,76	99,26	104,06
$i_{t/t-1}$	–	106,27	112,15	107,12	94,80	96,34	100,00	105,70	93,11	86,50	104,83
\bar{J}_g						0,40					
Osoby fizyczne											
$i_{t/0}$	100,00	104,26	118,99	131,40	127,91	120,16	120,54	127,91	118,22	102,33	104,65
$i_{t/t-1}$	–	104,26	114,13	110,42	97,35	93,94	100,32	106,11	92,42	86,56	102,27
\bar{J}_g						0,46					
Osoby prawne											
$i_{t/0}$	100,00	104,92	115,37	89,75	60,66	84,22	82,17	78,69	79,10	64,75	74,80
$i_{t/t-1}$	–	104,92	109,96	77,80	67,58	138,85	97,57	95,76	100,52	81,87	115,51
\bar{J}_g						–2,86					
Przedsiębiorstwa bez pracowników najemnych											
$i_{t/0}$	100,00	116,18	125,98	140,69	144,61	145,59	140,20	148,53	141,67	120,59	126,47
$i_{t/t-1}$	–	116,18	108,44	111,67	102,79	100,68	96,30	105,94	95,38	85,12	104,88
\bar{J}_g						2,38					
Przedsiębiorstwa z pracownikami najemnymi											
$i_{t/0}$	100,00	93,38	107,57	113,48	100,24	89,36	97,40	110,40	94,33	83,22	88,42
$i_{t/t-1}$	–	93,38	115,19	105,49	88,33	89,15	108,99	113,35	85,44	88,22	106,25
\bar{J}_g						–1,22					

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Warunki powstania i działania...*

który wystąpił w latach 2008–2009 i dotknął całą gospodarkę światową. W 2014 roku nastąpiło ożywienie aktywności inwestycyjnej w nowo powstałych przedsiębiorstwach. W stosunku do roku poprzedniego odsetek przedsiębiorstw prowadzących działalność inwestycyjną w 2014 roku zwiększył się o 18,33 p.p. Zwiększeniu skłonności do inwestowania sprzyjała poprawa koniunktury gospodarczej, wzrost zatrudnienia, spadek stopy bezrobocia, a także poprawa kondycji finansowej przedsiębiorstw. Ponadto można również przypuszczać, że przyczyną ożywienia aktywności inwestycyjnej w nowo powstałych przedsiębiorstwach mogło być przejściowe przywrócenie możliwości pełnego odliczenia podatku VAT od zakupu aut z homologacją ciężarową.

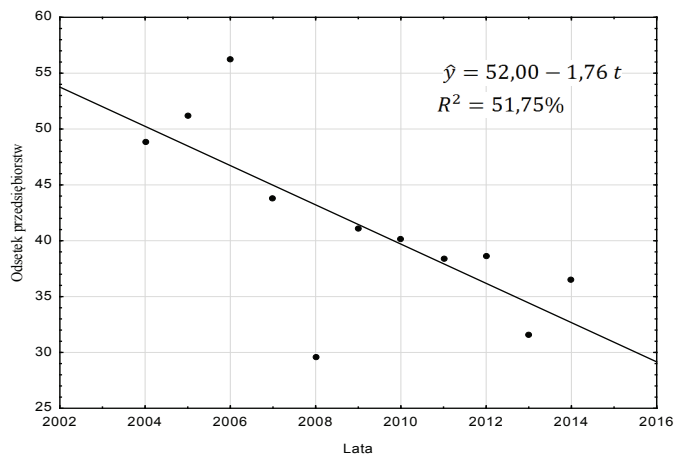
Największą dynamiką wzrostu wśród nowo powstałych przedsiębiorstw prowadzących działalność inwestycyjną charakteryzowały się przedsiębiorstwa, w których pracowali tylko właściciele i wspomagający ich członkowie rodzin. Średniorocznie w badanym okresie odsetek tych przedsiębiorstw zwiększał się o 2,38%. Jak wynika z danych przedstawionych na rysunku 1, odsetek nowo powstałych przedsiębiorstw niezatrudniających pracowników najemnych wykazywał stały dodatni trend do 2009 roku. Po tym okresie systematycznie z roku na rok zmniejszał się.

Rysunek 1. Aktywność inwestycyjna nowo powstałych przedsiębiorstw bez pracowników najemnych w Polsce w latach 2004–2014

Źródło: opracowanie własne.

Największe obniżenie aktywności inwestycyjnej obserwowane jest w grupie przedsiębiorstw prowadzonych przez osoby prawne. Przeciętnie z roku na rok odsetek tych przedsiębiorstw malał o 2,86%. Odsetek nowo powstałych przedsiębiorstw prowadzonych przez osoby prawne realizujące projekty inwestycyjne w latach 2004–2014 wykazywał stały ujemny trend (rys. 2). Można prognozować, że jeżeli w najbliższych latach tendencje zmian utrzymają swój kierunek, to nadal zmniejszać się będzie odsetek tych przedsiębiorstw.

Rysunek 2. Aktywność inwestycyjna nowo powstałych przedsiębiorstw prowadzonych przez osoby prawne w Polsce w latach 2004–2014

Źródło: opracowanie własne.

W latach 2004–2014 najbardziej aktywne inwestycyjnie były podmioty rozpoczynające działalność gospodarczą w obsłudze nieruchomości i firm (38,6%) oraz w branży edukacyjnej (35,9%) i przemyśle (34,4%) (tab. 3). Natomiast odsetek przedsiębiorstw inwestujących w pierwszym roku funkcjonowania był niższy niż średnia dla całej populacji w handlu (25,2%), jednostkach zajmujących się pośrednictwem finansowym (29,1%) oraz transporcie (30,3%).

Tabela 3

Nowo powstałe przedsiębiorstwa prowadzące działalność inwestycyjną w latach 2004–2014 według rodzaju prowadzonej działalności (%)

Wyszczególnienie	Lata										
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Przemysł	30,2	33,6	34,5	34	30,6	33,5	38,97	44,54	34,9	28,8	37
Budownictwo	19,5	33,8	34,1	44,8	32	41,2	30,93	34,54	29,1	24,9	29
Handel	25,1	24,8	28,2	26,6	28,4	22,7	26,27	26,36	24,8	20,1	25,6
Hotele i restauracje	34,4	41,2	39,8	33	33,2	33,8	29,2	33,9	40,4	29,7	22,6
Transport	29,3	33,6	28,2	35,6	34,4	29,9	29,9	39,5	32,4	25,5	19,8
Pośrednictwo finansowe		27,2	30,4	34,2	30	23,7	34	27,37	32,6	36,6	19,8
Obsługa nieruchomości i firm	30,8	28,9	36,6	41,9	38,6	35,5	51,74	33,71	53,2	48,5	33,3
Edukacja		26,8	38,5	40,4	52,9	31,4	36,14	38,37	36,1	30	34,3
Ochrona zdrowia		25,4	37,5	35,8	33,2	36,7	32,57	30,31	31,4	32	19,5
Pozostała działalność usługowa		27,4	32,1	31,6	33,9	25,2	21,3	25,16	19,1	23,3	17,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Warunki powstania i działania...*

Tabela 4

Dynamika nowo powstałych przedsiębiorstw prowadzących działalność inwestycyjną według rodzaju prowadzonej działalności w Polsce w latach 2004–2014

Wyszczególnienie	Lata										
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Przemysł											
$i_{t/0}$	100	111,26	114,24	112,58	101,32	110,93	129,04	147,48	115,56	95,36	122,52
$i_{t/t-1}$	–	111,26	102,68	98,55	90,00	109,48	116,33	114,28	78,36	82,52	128,47
\bar{y}_g						2,05					
Budownictwo											
$i_{t/0}$	100	173,33	174,87	229,74	164,10	211,28	158,62	177,12	149,23	127,69	148,72
$i_{t/t-1}$	–	173,33	100,89	131,38	71,43	128,75	75,08	111,66	84,25	85,57	116,47
\bar{y}_g						4,05					
Handel											
$i_{t/0}$	100	98,80	112,35	105,98	113,15	90,44	104,65	105,01	98,80	80,08	101,99
$i_{t/t-1}$	–	98,80	113,71	94,33	106,77	79,93	115,71	100,34	94,09	81,05	127,36
\bar{y}_g						0,20					
Hotele i restauracje											
$i_{t/0}$	100	119,77	115,70	95,93	96,51	98,26	84,88	98,55	117,44	86,34	65,70
$i_{t/t-1}$	–	119,77	96,60	82,91	100,61	101,81	86,39	116,10	119,17	73,51	76,09
\bar{y}_g						–4,11					
Transport											
$i_{t/0}$	100	114,68	96,25	121,50	117,41	102,05	102,05	134,81	110,58	87,03	67,58
$i_{t/t-1}$	–	114,68	83,93	126,24	96,63	86,92	100,00	132,11	82,03	78,70	77,65
\bar{y}_g						–3,84					
Pośrednictwo finansowe											
$i_{t/0}$	–	100	111,76	125,74	110,29	87,13	125,01	100,64	119,85	134,56	72,79
$i_{t/t-1}$	–	–	111,76	112,50	87,72	79,00	143,47	80,51	119,09	112,27	54,10
\bar{y}_g						–3,47					
Obsługa nieruchomości i firm											
$i_{t/0}$	100	93,83	118,83	136,04	125,32	115,26	167,97	109,43	172,73	157,47	108,12
$i_{t/t-1}$	–	93,83	126,64	114,48	92,12	91,97	145,73	65,15	157,84	91,17	68,66
\bar{y}_g						0,78					
Edukacja											
$i_{t/0}$	–	100	143,66	150,75	197,39	117,16	134,87	143,17	134,70	111,94	127,99
$i_{t/t-1}$	–	–	143,66	104,94	130,94	59,36	115,11	106,15	94,09	83,10	114,33
\bar{y}_g						2,78					
Ochrona zdrowia											
$i_{t/0}$	–	100	147,64	140,94	130,71	144,49	128,21	119,33	123,62	125,98	76,77
$i_{t/t-1}$	–	–	147,64	95,47	92,74	110,54	88,73	93,07	103,60	101,91	60,94
\bar{y}_g						–2,89					
Pozostała działalność											
$i_{t/0}$	–	100	117,15	115,33	123,72	91,97	77,72	91,82	69,71	85,04	62,77
$i_{t/t-1}$	–	–	117,15	98,44	107,28	74,34	84,51	118,13	75,92	121,99	73,82
\bar{y}_g						–5,04					

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Warunki powstania i działania...*

W analizowanym okresie w przemyśle, budownictwie, handlu, edukacji i obsłudze nieruchomości odnotowano wzrost aktywności inwestycyjnych wśród nowo powstałych przedsiębiorstw (tab. 4). Największy wzrost aktywności inwestycyjnej odnotowano wśród podmiotów z branży budowlanej (48,72 p.p.). Średnio z roku na rok odsetek tych przedsiębiorstw zwiększał się o 4,05%. W przemyśle i edukacji przeciętne tempo zmian oscyloowało w granicach około 2%. Podczas gdy wzrost aktywności inwestycyjnej w handlu i obsłudze nieruchomości i firm był marginalny.

Największe ograniczenie aktywności inwestycyjnej wśród nowo powstałych przedsiębiorstw charakterystyczne było dla podmiotów prowadzących pozostałą działalność usługową. W tej grupie przedsiębiorstw odsetek podmiotów realizujących inwestycje w 2014 roku w porównaniu do 2005 roku zmniejszył się o 37,23 p.p. (średniorocznie 5,04%). Jak wykazały wyniki przeprowadzonej analizy, tylko w przypadku ww. podmiotów oszacowane indeksy łańcuchowe wykazywały stały kierunek. Oszacowana linia trendu dla odsetka nowo powstałych przedsiębiorstwach prowadzących pozostałą działalność usługową w latach 2004–2014 miała postać $\hat{y} = 35,32 - 1,49t$. Dopasowanie linii trendu do wartości empirycznych, wyrażone za pomocą współczynnika determinacji, wynosiło 63,8%. Oznacza to, że zmienność analizowanego zjawiska wyjaśniono w prawie 64%. Z oszacowanego modelu tendencji rozwojowych można wnioskować, że z roku na rok aktywność inwestycyjna w nowo powstałych przedsiębiorstwach prowadzących pozostałą działalność usługową była systematycznie ograniczana.

Od 2004 roku obserwowane jest także wyraźne obniżenie aktywności inwestycyjnych w przedsiębiorstwach z branży hotelarskiej oraz transporcie. W analizowanym okresie odsetek tych przedsiębiorstw zmniejszył się o ponad 30 p.p. Przeciętne tempo zmian wynosiło odpowiednio 4,11% i 3,84%.

Uwagi końcowe

Przeprowadzone badania umożliwiły sformułowanie wniosków ogólnych:

1. Tendencje w obszarze aktywności inwestycyjnej przedsiębiorstw rozpoczynających działalność gospodarczą należy ocenić pozytywnie. Można sądzić, iż wyraźny wzrost w tym zakresie nastąpił po akcesji Polski z UE, w związku z możliwością finansowania inwestycji środkami unijnymi.
2. Większą skłonnością do inwestowania odznaczały się podmioty prowadzone przez osoby prawne niż osoby fizyczne. Analiza wykazała, iż przedsiębiorstwa prowadzone przez osoby prawne, od wielu lat wykazują stały trend wzrostowy w zakresie realizacji inwestycji.
3. Od 2009 roku systematycznie z roku na rok zmniejszała się aktywność inwestycyjna w przedsiębiorstwach, w których pracował tylko właściciel i jego rodzina.
4. Poziom aktywności inwestycyjnej był zróżnicowany w zależności od branży w jakiej działały nowo powstałe przedsiębiorstwa. Wysoki udział przedsiębiorstw aktywnych

inwestycyjnie występuje w jednostkach zajmujących się obsługą nieruchomości, zaś niski w przedsiębiorstwach związanych z handlem.

5. Kierunek zmian aktywności inwestycyjnej w poszczególnych branżach był zróżnicowany. W badanym okresie zwiększył się odsetek nowo powstałych przedsiębiorstw prowadzących działalność inwestycyjną w budownictwie, przemyśle, edukacji oraz nieznacznie w obsłudze nieruchomości i handlu, zmniejszył się natomiast w hotelarstwie, pozostałej działalności, transporcie, pośrednictwie finansowym oraz ochronie zdrowia.
6. Żadna z analizowanych branż z wyjątkiem pozostałej działalności usługowej nie wykazywała długookresowych skłonności do jednokierunkowych zmian aktywności inwestycyjnej.
7. Najwięcej z roku na rok aktywnych inwestycyjnie przedsiębiorstw rozpoczynających działalność gospodarczą przybywało w branży budowlanej, zaś w największym stopniu aktywność inwestycyjną ograniczały nowo powstałe przedsiębiorstwa z pozostałą działalnością usługową.

Literatura

- Adair A.S., Berry J.N., McGreal W.S. (1994). Investment Decision Making: A Behavioral Perspective. *Journal of Property Finance*, 5 (4).
- Dębski W. (1996). *Zarządzanie finansami*. Tom 1: *Instrumenty finansowe, analiza finansowa, planowanie finansowe, efektywność inwestycji*. Warszawa: Wydawnictwo Centrum Informacji Menadżera.
- Dziworska K. (1993). *Inwestycje przedsiębiorstw*. Gdańsk: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego.
- Filip P. (2010). Aktywność ekonomiczna przedsiębiorstw małej i średniej skali w Polsce. W: Z. Ziolo, T. Rachwała, *Przedsiębiorczość w warunkach integracji europejskiej*. Warszawa-Kraków: Nowa Era.
- Głodek P. (2005). Powstanie i finansowanie małej firmy technologicznej. W: P. Głodek, J. Kornecki, J. Ropęga, *Funkcjonowanie małych i średnich przedsiębiorstw we współczesnej gospodarce. Wybrane zagadnienia*. Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.
- Jajuga K. (2007). *Elementy nauki o finansach*. Warszawa: PWE.
- Jajuga K., Słoiński T. (1998). *Finanse spółek. Długoterminowe decyzje inwestycyjne i finansowe*. Wrocław: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej im. Oskara Langego we Wrocławiu.
- Michalak A. (2007). *Finansowanie inwestycji w teorii i praktyce*. Warszawa.
- Owsiak S. (2002). *Podstawy nauki finansów*. Warszawa: PWE.
- Rogowski W. (2006). *Rachunek efektywności przedsięwzięć inwestycyjnych*. Kraków: Oficyna Wydawnicza Wolters Kluwer.
- Rydarowska-Kurzbauer J. (2013). Źródła finansowania działalności inwestycyjnej przedsiębiorstw na przykładzie wybranych krajów Europy Środkowo-Wschodniej. *Studia Ekonomiczne*, 156.
- Ryżewska S. (1999). *Bankowa analiza przedsiębiorstwa na potrzeby oceny ryzyka kredytowego*. Warszawa: Twigger.
- Sobczyk M. (2004). *Statystyka*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Warunki powstania i działania oraz perspektywy rozwojowe polskich przedsiębiorstw* (2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014). Warszawa: GUS.
- Wrzosek S. (1994). *Ocena efektywności rzeczowych inwestycji przedsiębiorstw*. Wrocław: Wydawnictwo SYGMA.
- Zaród J. (2015). Dynamika i kierunki przemian strukturalnych w rolnictwie woj. Zachodniopomorskiego. *Wiadomości Statystyczne*, 7.
- Zeliaś A., Pawelek B., Wanat S. (2002). *Metody statystyczne. Zadania i sprawdziany*. Warszawa: PWE.

EVALUATION OF INVESTMENT ACTIVITY OF NEWLY ESTABLISHED ENTERPRISE IN POLAND

Abstract: *Purpose* – Identification and evaluation of investment activity of newly established enterprises in Poland.

Design/methodology/approach – We analyzed the percentage of newly established enterprises carrying out investment activities according to selected criteria: a form of business, employment and operations (manufacturing, construction, trade, hotels and restaurants, transport, financial intermediation, real estate and business, education, health care, other services). The analysis of the intensity changes in time phenomena was made using momentum indicators.

Findings – Investment activity of newly established enterprises have been increased since Polish accession to the EU. Greater willingness to invest is characterized by legal persons than natural persons. Since 2009, investment activity in companies in which only the owner worked and his family declined. The level of investment activity varied depending on the industry in which the start-up companies operate.

Originality/value – The high share of investment activity exists in units engaged in property management, and low in businesses related to trade. The direction of changes in investment activity was varied in sectors. In the audited period, the percentage of newly established enterprises' investment activity in construction, industry, education, and slightly in real estate and trade increased, but declined in the hotel industry, other activities, transport, financial intermediation and health. The most active companies were coming from the construction industry. Enterprises from "other services" limited investment activity.

Keywords: investments, investment activity, newly established enterprises

Cytowanie

Zawadzka D., Kurdyś-Kujawska A., Sompolska-Rzechuła A. (2016). Ocena aktywności inwestycyjnej w przedsiębiorstwach rozpoczynających działalność gospodarczą w Polsce w latach 2004–2014. *Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia*, 4 (82/1), 299–309. DOI: 10.18276/frfu.2016.4.82/1-25.

